

УДК 339.194:663.97

В.О. Паламарчук

Національний університет харчових технологій, Україна

КОНТРАБАНДА ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ В УКРАЇНІ

V.O. Palamarchuk

SMUGGLING OF TOBACCO PRODUCTS IN UKRAINE

Тютюнові вироби – найбільший предмет контрабанди у світі. Причинами зростання контрабанди є: високі ставки окремих видів податків і мит, низький рівень податкового та митного контролю, корумпованість правоохоронних та контролюючих органів, невідповідність рівня податкових та митних ставок, а також економічної ситуації, низький рівень добробуту громадян.

За оцінками Всесвітньої митної організації, обсяг світового тютюнового ринку оцінюється в 5,7 трильйона сигарет на рік, і кожна десята викурена сигарета є або контрабандою, або контрафактом. В Україні щорічно нелегально переправляють близько 7 млрд сигарет. Українські експерти пояснюють такий високий обсяг контрабанди в нашу країну тим, що в сусідніх країнах - в Росії, Білорусі та Молдові - ціни на тютюнові вироби істотно нижче, ніж в Україні. Головною проблемою є те, що через чорний ринок України більше дванадцяти відсотків тютюнових виробів в країні реалізують без податкових та акцизних відрахувань у бюджет. Бюджет щорічно недоотримує від двох з половиною до трьох мільярдів гривень незважаючи на те, що виробники, компанії «Філіп Морріс» (33% ринку), «Джапан Тобакко» (24%), «Імперіал Тобакко» (21%), «Бритіш-Американ Тобакко» (18%) входять в десятку найбільших платників податків України [2].

Про те, наскільки привабливою для контрабандистів є межа України з країнами ЄС, свідчить звіт Європейського агентства зі співробітництва на зовнішніх кордонах країн ЄС (FRONTEX). Дані перевірки пунктів пропуску на східних кордонах Євросоюзу від фінсько-російської до молдавсько-румунської свідчить про те, що 72% випадків контрабанди сигарет було виявлено на українсько-польському і ще 6% – на українсько-угорському кордонах.

Значні обсяги нелегальної тютюнової продукції вилучаються всередині країни.

За оцінками Міндоходів, 92% випадків ввезення на територію України контрабандних тютюнових виробів відбувається на кордонах України з країнами ЄС[3].

За I півріччя 2015 року митницею Державної фіскальної служби заведено 1130 справ за фактами незаконного переміщення через державний кордон понад 23600000 штук сигарет. За кількістю заведених справ, і за обсягом, і за вартістю зареєстрованих порушень – цифри вище, ніж за аналогічний період 2014 року.

Загалом упродовж 10 місяців поточного року митниця попередила 633 спроби контрабанди тютюну у кількості 8 546 020 шт. (427 301 пачок) на суму майже 5,6 млн.грн.

За даними ДФС в основному домінує контрабанда сигарет з України –75% всіх вилучень. Але й спроб ввезення контрабандних сигарет в Україну –287 фактів (вилучено 8700000 штук) тільки за першу половину 2015 року. Також значні обсяги нелегальної тютюнової продукції вилучаються всередині країни [4].

У 2014 році було припинено незаконну діяльність трьох великих підпільних тютюнових фабрик. З метою протидії незаконному обігу підакцизних товарів розпочато операцію «Акциз-2015», в результаті якої з незаконного обігу в 2015 році вилучено 66 млн штук сигарет.

Роботу митниці у напрямку боротьби з тютюновою контрабандою можна продемонструвати наступними цифрами: у відсотковому співвідношенні до сукупних показників Волинської, Львівської, Закарпатської та Чернівецької митниць остання сягнула 38% – за кількістю випадків, 37% – за кількістю виробів та 39% – за вартістю справ.

За даними компанії TNS, протягом 2014 року рівень нелегальної тютюнової продукції значно зменшився порівняно з 2013 роком – з 8,5 до 5,6%. У лютому 2015 року – 3,1%. Зниження відбувається за рахунок падіння обсягу нелегально ввезених сигарет. Цьому сприяє і більш передбачувана акцизна система на тютюнові вироби, яка діє з 2014 року [2].

На сьогодні продовжуються заходи з метою встановлення контрабандних каналів тютюнових виробів та осіб причетних до незаконного збуту тютюнової продукції на території України.

Крім того, з 18 травня 2015 року обмежено ввезення на територію України сигарет з Придністров'я. Зокрема, з переліку пунктів пропуску через державний кордон України, через які здійснюється переміщення підакцизних товарів, виключені пункти Курчуган і Платонове. Тільки через Курчуган за 2014 рік було переміщено 360 млн штук сигарет, значна частина яких незаконно потрапила на митну територію України, поповнюючи тіньовий ринок. Також, як повідомив заступник голови ДФС, з метою подальшого скорочення тіньового ринку сигарет в березні 2015 року ДФС і асоціація «Укртютюн» підписали план заходів щодо протидії нелегальній торгівлі тютюновими виробами. Зокрема, він передбачає механізм обліку технологічного обладнання для виробництва сигарет. І вже всі легальні виробники тютюнових виробів внесли своє обладнання до Єдиного державного реєстру обладнання для промислового виробництва сигарет і цигарок.

Також для боротьби з тютюновим фальсифікатом Податковим кодексом України та Законом України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» від 19.12.1995 № 481/95-ВР [1], обмежений оборот тютюнової сировини та допоміжних матеріалів. Тільки суб'єкти господарювання, які володіють ліцензією на виробництво тютюнових виробів, мають право на імпорт і придбання тютюнової сировини, фільтрів і цигаркового паперу [2].

Література

1. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів: Закон України: [від 19.12.1995 № 481/95-ВР] / Відомості Верховної Ради України. – 1995. – N 46, ст. 345
2. Інформаційне агенство Уніан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.unian.net/agro/1103760-tenevoy-ryinok-sigaret-sokraschaetsya-obyemyi-izyuyatoy-kontrabandyi-rastut-infografika.html>
3. Інформаційне агенство Уніан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yearago.unian.ua/society/837315-ukrajina-posilit-borotbu-z-kontrabandoyu-sigaret.html>
4. Фіскальна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/ms/f2>